

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po poštni
za celo leto . B 84—
za pol leta . B 42—
za četrt leta . B 21—
za 1 mesec . B 7—
Za Ljubljano mesečno 7—
Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Ponesrečen komunistični poskus v tobačni tovarni.

Ljubljana, 13. aprila. Danes zjutraj je del moškega delavstva tobačne tovarne izostal od dela. Poročali smo v četrtek, da so belgrajski komunisti hoteli izzvati v Ljubljani stavko tobačnega delavstva, kar pa se jim je po sklepu in odgovoru kršč. socialne organizacije ponesrečilo. V soboto je večja komunistov iz Belgrada Ilič pregovoril delavstvo zagrebske tobačne tovarne, da je stopilo v stavko, češ, da Ljubljana štrajka. Zagrebsko delavstvo se je namreč le nerado odločilo za stavko. Včeraj se je Ilič zopet pojavil v Ljubljani, ker baje celo v tobačni tovarni agitiral za štrajk. Sinoči se je vršil shod komunistične organizacije tobačnega delavstva v Mestnem domu. Tu sta govorila Ilič iz Belgrada in ljubljanski Tokan. Ker so gospodje uvideli, da ne bodo zmogli celotnega štrajka proti trdni krščanski socialni organizaciji, so obrnili plašč po vetru in dejali, da je dovolj, če stavkajo le možki. Na shod je došlo nekaj več tobačnega delavstva kot ga je navadno na komunističnih shodih. Prišlo je delavstvo iz radovednosti, da iz-

ve, kako je z draginjskimi dokladi, ki jih delavstvo že toliko časa zahteva. Toda o tem vsem ni bilo govora. Samo enkrat je dejal Tokan: »Če ste stradali že doslej, pa stradajte sedaj še malo bolj in si svoje pasove še tesneje prevezite!« Medtem pa je pred par dnevi že došla na ravnanje brzojavka, da je zadeva draginjskih doklad rešena. To so komunisti vedeli in vendar so hoteli delavstvo pognati v stavko. Zato si tudi niso upali govoriti o draginjskih dokladah.

Jasno je, da je ta stavka zgolj politična, da izmeri moč rdeče organizacije. Danes zjutraj je bila preskušnja. Žensko delavstvo je seveda šlo kompaktno na delo, enako del možkih, ki pripadajo kršč. socialni organizaciji, katera je sklenila, da se politične stavke ne udeleži. Le okrog 150 možkih je odšlo od tovarne v Mahrovo hišo, kjer se je ob 9. uri vršilo komunistično zborovanje.

Kolikor nam je doslej znano, se mir ni kalil in se delo v miru vrši.

Za kožo delavstva.

Del moškega delavstva v tobačni tovarni so danes komunisti spravili v štrajk. Deloma s terorjem, deloma s sleparsko zvijačo se jim je posrečilo pognati v stavko delavstvo tobačnih tovarn na Hrvaškem in v Bosni. Z lažjo so šli na delo in govorili, da štrajka Ljubljana, ki je ena največjih tvornic v državi. Delavstvo je verjelo in šlo v štrajk. To se je zgodilo v istem času, ko je kršč. socialna organizacija tobačnega delavstva, ki ima večino v Ljubljani, sklenila, da ne bo štrajkala. Ta svoj sklep je utemeljila čisto pravilno s tem, da je stavka za delavstvo velika nevarnost, ker ni tobaka in bi bila stavka upravi monopolov dobrodošel povod, da tovarno sploh zapre. Tako bi delavstvo prišlo iz dežja pod kap. Te odgovornosti pa delavska organizacija ne more nositi, vsled česar je končno sklepanje prepustila shodu tobačnega delavstva, ki se ga je udeležilo na stotine tobačnega delavstva. Ta shod je odobril stališče odbora ter izjavil, da tobačno delavstvo ne pojde v štrajk. To je za komuniste bil jasen odgovor. Sedaj komunisti sploh niso svojem gibanju več dajali znaka meznega gibanja, marveč so več ali manj odkrito dali razumeti, da gre sedaj za to, ga se pokaže moč.

In da pokažejo komunisti svojo moč, so danes pognali v stavko kakih 120 do 150 možkih delavcev, družin, očetov ter jih tako vrgli v naročje negotovi usodi. Na včerajšnjem shodu je sodrug Tokan pridušal delavstvo, naj gre v štrajk. Toda delavstvo je hladno sprejelo njegovo govorjenje. Pri glasovanju ni niti polovica možkih dvignila rok za štrajk. Ko je bil štrajk proglašen, je Tokan dejal, da naj nikar nje-ga ne dolže, če bo morda šlo slabo.

Tako dela rdeča delavska organizacija. Najprvo z zvijačo in silo doseže štrajk malega dela delavstva, nato pa pravi: »Če boste kaj trpeli radi tega, jaz nisem kriv. Vi ste sami hoteli.«

Kakor deževno vreme se vlačijo danes po Ljubljani poparjeni in speljani delavci očetje tobačne tovarne. Najbrže čutiljo, da jih je komunistična organizacija speljala na led in ogoljufala. In to samo zato, da pokaže: »Češ, močni smo!« Delavstvu na Hrvaškem, ki razmer ne pozna, se bo zdelo, da komunistična organizacija v ljubljanski tobačni tovarni res kaj pomeni. Zapeljani hrvaški delavci ne bodo vedeli, da je le dobrih 100 revežev ljubljanske tvornice postalo žrtev komunističnih zvijač in sleparstev.

Nam se smilijo žrtve političnih poskusov, ki jih delajo komunisti nad ubogim delavstvom. Položaj tobačnega delavstva ni rožnat. Uprava monopolov je z brezvestno dolgočasnostjo obravnavala nuje življenjske potrebe delavstva. Delavstvo je bilo do skrajnosti potrpežljivo in je podpiralo boj obeh organizacij. Toda belgrajski komunisti, ki igrajo glavno vlogo v tem gibanju in ki jim bo socialistično delavstvo iz Slovenije v Belgrad pošljalo svoje solde, kakor jih je prej pošljalo dunajskim judom, ti komunistični vodje so začeli takoj od početka igrati sumljivo vlogo. Zadevo, ki je bila zgolj mezna, so hoteli izrabiti v svoje politične namene. Sedaj so v Ljubljani doživeli razočaranje, da jim je sledilo le kakih 120—150 delavcev, ki hočejo biti za priprave političnih pustolovcem. Skrajno brezvestno je delati politiko na stroške delavskih kož. Zato bo delavstvo tobačne tovarne po svoji ogromni večini znalo odgovoriti na ta komunistični poskus tako, kakor zasluži!

DOGODKI NA NEMŠKEM.

LDU Klingental, 12. aprila. (Dun. KU) Hoelz, ki je prišel včeraj semkaj z 200 rdečimi gardisti, se je danes pogajal z županom in s češkoslov. obmejnim poveljstvom radi prestopa na češkoslovaško ozemlje. Pogajanja so se razbila. Hoelz je pozval vse tovarnarje in trgovce, da bi dobili od njih zneske od 50.000 do 150.000 mark za podporo rdeče garde. Del teh zneskov je Hoelz baje že dobil.

LDU Berlin, 12. aprila. (Dun. KU) (Narodna skupščina.) Začetkom seje je prebral predsednik Fehrenbach dve brzojavki po-

slancev Ulitzkega in Hartmanna iz Gornje Šlezije, katerima so antantne misije za-branile izvrševanje njunega mandata. Proti temu je vložil najostrejši protest. Državni kancler Müller je izjavil, da bo vlada proti temu ravnanju entente energično nastopila. Dalje je omenil, da so bili dogodki v ruhrskem okrožju posledica politike Kappistov. Naznanil je skupne izgube državne brambe, ki so znašale okoli 500 mož. Glede nastopa Francije je izjavil: Francija je imela pogum, da se je smatrala po nas ogroženo, kljub temu da 19.000 mož državne brambe napram oboroženim zasedbenim armadam v Porenju ne pride v poštev. Svetovnega miru niso motili in obtožujemo francosko vladu, da je kršila versaillesko mirovno pogodbo in da je spravila zvzo narodov ob kredit, še preden je stopila v veljavo. Poudarjal je, da se je državna vlada pogajala s pokrajini radi razpustitve brambe prebivalstva vsled pritiska entente in ne vsled pritiska strokovnih organizacij, katerih postranski vladu moramo odklanjati. Dvoboj Francije in Nemčije mora prenehati. Kapp ali Foch, militarizmu se ne sme dovoliti vrnitev. Končno je izjavil, da gre vojaška akcija v ruhrskem okrožju h koncu in s tem, kakor upa, tudi zasedba menske pokrajine.

LDU Pariz, 12. aprila. (DunKU.) Agence Havas javlja: Po našem mnenju bodo francoske čete, ko zapuste Frankfurt in Darmstadt, odkorakale tudi iz Homburga in Hanaua. Zdi se, da se bo zahtevala Nemčije, odgoditi začetek razorožitve čet za tri mesece, obravnavala kot prva točka na konferenci v San Remu in da se bo francoska vlada najbrže potrudila omejiti zasedbo mest ob Renu in da bo odpoklicala svoje čete, ko bo število nemških čet na ruhrskem ozemlju zopet normalno. Vsled tega se more smatrati, da je razprava med Parizom in Londonom v bistvu končana.

LDU Pariz, 12. aprila. (DunKU.) Listi poročajo iz Washingtona, da je predsednik Wilson v razgovorih z diplomati izjavil, da vztraja na svojem stališču, da je načeloma stvar Nemčije, vzpostaviti na svojem ozemlju red in mir. Francosko-nemški spor je resno vprašanje, toda predsednik mora najprej počakati na izvajanja francoske vlade, preden se izjavi o tem specialnem dogodku. Sploh pa namerava Wilson v prihodnjih 24 urah odposlati Franciji noto.

Politične novice.

+ Zmaga krščansko-socialnega delavstva v Somboru. Pri občinskih volitvah v Somboru so zmagali krščansko-socialni delavci, ki so politično organizirani v Hrv. ljudski stranki, s šestimi kandidati. Vladno poročilo je hotelo to zmago krščansko-socialnega delavstva zatajiti in je poročalo o zmagi »delavske stranke«. Mi gremo naprej, a njih je strah!

+ Uspehi Hrvatske ljudske stranke pri občinskih volitvah. Glasom uradnih poročil — ki pa niso vselej točna in večkrat označujejo n. pr. volilno listo ljudske stranke kot kandidate izven strank — je dobila Hrv. ljudska stranka doslej 417 občinskih mandatov. To pa nikakor ni končnoveljavno število, ker od marsikje še ni uradnih poročil in se v mnogih občinah volitve ali ožje volitve še niso izvršile. Potemtakem bo izšla ljudska stranka iz prvih občinskih volitev, ki se jih je vdeležila in po prvem letu svojega obstanka s pol tisočem mandatov! In pri tem ne pozabimo, da je to tista stranka, ki ima proti sebi vse ostale stranke na Hrvaškem, ki so — drugače največje medsebojne sovražnice — složne v sovražstvu in zaničevanju do ljudske stranke. Demokrati se očitno bratijo s komunisti proti ljudski stranki, ki jo skušajo omrziti javnosti s tem, da jo mečejo v en lonec s frankovstvom, dasi je ravno ljudska stranka prva odločno in brezpogojno obsodila novo gibanje frankovcev na Hrvaškem. Hrvatska zajednica (Narodni klub) je pa skušala ubiti ljudsko stranko z omalovaževanjem in preziranjem, kakor da gre tu za stvar malega zakonitega kroga ljudi, ki skušajo iz zasede okužiti čisti hrvaški zrak s »kranjskim klerikalizmom«. Da so tudi socialisti in komunisti sovraž-

Lep delavski shod v Černi na Koroškem.

Černa, 12. aprila. Včeraj dopoldne se je v Černi (na Koroškem) vršil delavski tečaj, na katerem je urednik Kranjec iz Maribora govoril o organizaciji, posl. Gostinčar pa o delavski socialni politiki. Dopoldne se je vršil obilo obiskan javen shod, na katerem je bilo 350 ljudi. Govoril

je posl. Gostinčar o načelih kršč. soc. delavske organizacije. Shod je sijajno uspel, vključ temu, da bi ga bil socialistični oče župan rad z bajoneti razgnal; poslal je namreč žandarja na zborovališče, ki naj bi ustraševal sklicatelje, a je slabo naletel.

MINISTRSKI SVET.

LDU Belgrad, 12. aprila. Danes ob šestnajstih se je sestel ministrski svet, kateremu sta prisostvovala tudi delegat na mirovni konferenci Radović in kot zastopnik opozicije poslanec in bivši minister Milorad Drašković. Seje bi se imel udeležiti tudi predsednik mirovne delegacije Pašić, pa je bil zadržan vsled obolenosti. Delegat Radović je podal poročilo o stanju jadranskega in reškega vprašanja. Seja je vzela poročilo na znanje.

ZA REKO.

LDU Belgrad, 12. aprila. Danes popoldne je imela Jugoslovanska Matica sestanek, kjer se je sklenilo, da se v nedeljo, dne 18. t. m. v Belem gradu vrši veliko zborovanje za Reko. Na tem shodu bodo govorili zastopniki vseh političnih strank. Zborovanje se vrši na velikem trgu pred knezevim spomenikom in gledališčem. Zanimanje za shod je tukaj zelo veliko, in se pričakuje, da bo ves Belgrad edinstveno nastopil za jugoslovansko Reko. — Tudi iz notranjosti Srbije prihajajo vesti, da se delajo velike priprave za shode po vseh mestih in večjih krajih, kjer bo vsa dežela složno nastopila za naše Primorje in Reko.

NITTI IN RENNER.

LDU Rim, 12. aprila. (DunKU.) Agenzia Stefani objavlja nastopno noto: Ministrski predsednik Nitti in državni kancler dr. Renner sta v svojih pogovorih proučevala politični položaj in sta ugotovila skupnost interesov Italije in nove avstrijske države. Italijanska vlada želi z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, sodelovati pri obnovi sosedne republike in kar najhitreje vzpostaviti gospodarske odnose. V to svrhu se je vršilo več posvetovanj med ministrom za delo in trgovino in tehničnimi strokovnjaki obeh držav. Dosegel se je sporazum v najvažnejših točkah. Italijanska vlada pripisuje posetu velik moralni pomen. Poset pomenja začetek novega razdobja v odnosih dobrega sosedstva z avstrijskim prebivalstvom.

MIROVNI POSVET V SAN REMU.

LDU Rim, 12. aprila. (DunKU.) Agenzia Stefani razširja noto, po kateri je izključeno, da na bodoči konferenci v San Remu časnikarji ne bi imeli pristopa. Časopisju bodo šli v San Remu ravno tako naroko, kakor v Londonu.

WILSON ZOPET BOLAN.

LDU London, 12. aprila. (DunKU.) Reuterjev urad poroča: Kakor javljajo listi, je zdravstveni položaj predsednika Wilsona ogrožen vsled recidive.

ZVEZA NARODOV.

LDU Pariz, 12. aprila. (DunKU.) Svet zveze narodov je imel včeraj pod predsedstvom Bourgeoisja svojo četrto sejo, na kateri je odklonil ponujeni mu mandat nad Armenijo.

GORENJA ŠLEZIJA.

LDU Berlin, 12. aprila. (DunKU. — Wolff.) Z utemeljevanjem, da je mirovna pogodba za dobo interaliirane vlade ukinila politično pripadnost Gornje Šlezije h katerikoli državi, naznanja interaliirana komisija, da so vsi mandati onih oseb, ki stanujejo v Gorenji Šleziji, suspendirani.

OBSODBE NA OGRSKEM.

LDU Budimpešta, 12. aprila. (DunKU.) Kazensko kot izjemno sodišče je danes v procesu radi kompote proti življenju državnega upravnika Horthyja izdalo razsodbo. Vsi štirje obtoženci: strojni inženir Štefan Mautner, učitelj Jožef Slatny, inštalater Ivan Kodylek in privatni Uradnik Feldmer so bili obsojeni na smrt na vešalih. Državni upravitelj je obtožence pomilostil in kazni izpremenil v dosmrtno ječo.

BOJI MED BOLJŠEVIKI IN POLJAKI.

LDU Varšava, 12. aprila. (DunKU. — Brezžično.) Poročilo o vojaškem položaju z dne 10. t. m.: Boljševiški napad je na vsej fronti zadobil značaj ofenzive. Boji so bili zelo hudi. Boljševiki so postavili v boj mnogo topništva in oklopnih avtomobilov. Po krvavih bojih se je napad na vsej brambni črti izjalovil.

PRI KARDINALU GASPARIJU.

LDU Rim, 12. aprila. (DunKU.) Včeraj je državni tajnik Zerdik posetil kardinala državnega tajnika Gasparija, s katerim se je razgovarjal eno uro. Kardinal je pokazal, da je zelo dobro informiran o avstrijskih razmerah. Zanimal se je zlasti za katoliško gibanje in za krščansko socialno stranko.

ČEŠKI KAPITALISTI.

LDU Praga, 12. aprila. (ČTU) Češka sladkorna industrijska družba v Pragi je na današnjem izrednem obnem zboru sklenila povišati delniško glavnicu od 8 na 15 milijonov kron. V tem smislu se bodo izpremenila družbena pravila in odsej bo izpuščeno nemško besedilo trdke.

niki ljudske stranke, ni treba še-le poudarjati. Ako vpoštevamo vse to: kratko dobo njenega obstanka in silno težko stališče, ki ga je vsled popolnega nerazumevanja ali zlohotnega natočevanja imela in ga še ima v deželi, da se vsled posebnih hrvatskih razmer v mnogih primerih celo duhovščina v politiki raje veže z demokrati in pristožidarji v Hrvatski zajednici nego z ljudstvom v kršćanski ljudski stranki — potem se nam spričo velikih uspehov Hrv. ljudske stranke pri sedanjih občinskih volitvah še-le prav jasno pokaže vsa notranja moč kršćanskega ljudskega programa, ki ga zastopa slovenska in z njo hrvatska ljudska stranka. V znamenju tega programa na nadaljnje delo za notranje zedinjenje Hrvatov, Slovencev in Srbov!

+ **Socialni demokrati in komunisti** so se na shodu v Mariboru zopet združili v enotno stranko. Obsodili so vsak ministerializem ter sklenili, da se pridružijo 3. internacionali. Kristanova struja je s tem zopet dobila stik z radikalno komunistično strujo. S tem je spor končan. Kristan se bo za nekaj časa morda umaknil iz politike, rešil pa si bo svoje konsume. Tako bo sedaj zopet združena socialistična stranka nosila seboj vse breme zavržene politike zadnjega časa. Nam je to prav!

+ **Šume se prodajajo židom.** »Nar. Politika« poroča, da je bila te dni na »Šumarskem ravnateljstvu« v Zagrebu dražba šume »Pitomače«, ki meri 4750 m² ter bo dala približno 1500 sežnjev bukovih drv. Šuma je ostala židovskemu podjetju »Pitomačko-črešnjevačkih premožnikov« za ceno 104.000 K. V Jugoslaviji gre židom pšenica še vedno lepo v klasje.

+ **Zahteve italijanske ljudske stranke.** Italijanska ljudska stranka, ki ima v parlamentu okroglo sto poslancev, je danes gospodarica položaja v Italiji. Pri zadnjem glasovanju v parlamentu je bilo za Nittijevo vlado oddanih 250 glasov, proti njej pa 195. Med protivladnimi glasovi je bilo 130 socialistov; večino vlad je dala torej v glavnem ljudska stranka in ljudska stranka more vsak dan vreči Nittijs, ako svojih 100 glasov pridruži socialistom. — Ljudska stranka te ugodne prilike ne zamuja in skuša uveljaviti čim več svojih zahtev. Ena izmed glavnih je, da se v posvetovalnih delavskih korporacijah, posebno pa v državnem uradu za delo priznajo kršćanske gospodarske organizacije. To je Nitti tudi že obljubil. Dalje snuje ljudska stranka proti postavi o ločitvi zakona najhujši odpor; vlada se bo morala udati ali pa razpustiti zbornico, s čimer bi v danih razmerah tvegala takorekoč vse. Tako je italijanska ljudska stranka v najugodnejšem položaju, ki se da misliti; seveda pa temelji ta položaj na tako negotovih in nezanesljivih splošnih razmerah, da bo treba, kadar pride in mine neizbežni polom, vse znova graditi.

+ **Socialna kriza v Italiji.** »Arbeiterzeitung« prinaša dopis iz Rima, datiran dne 3. t. m. Dopisnik pravi, da drži sedanjo vlado edino onemoglost dosedanjega političnega režima. Vsi imajo namreč jasno čustvo, da plove ladja sedanjega režima v silno nevarnih vodah ter se more vsak hip razbiti ob pečinah. Zato nikogar ne mika, da bi izpodrinil Nittijs na krmilu in stopil na njegovo mesto. Država je gospodarsko na robu propada. Vzdrževanje vojske in mornarice stane še vedno nad eno milijardo lir mesečno, torej samo pol milijarde manj nego v najkritičnejših vojnih mesecih. A demobilizirati si ne upajo, ker se v notranjosti na vseh straneh vne-majo nemiri, a zmeraj jim tiči za vratom reško vprašanje in pustolovstvo s Carigradom. Gospodarstvo se duši v neprestano rastočih množinah papirnatega denarja, draginja je vsak dan večja in z njo rastejo zahteve delavstva in nastavljenecv; draginja povzroča štrajke, a štrajki povzročajo novo draginjo, gmotnih dobrin je pa vedno manj. Tako se krog čimdalje bolj zožuje. S 1. aprilom t. l. je vlada zopet racionalirala kruh in druga najvažnejša živila, a to je šele prvi korak prikrasjanja na porabi živil. Tačas štrajka 65.000 delavcev samo v državnih obratih; s štrajkom groze poštni uradniki in železničarji, ki so pravkar štrajkali. Današnja kriza v Italiji ne tiče samo politične in socialne ustave, ampak je kriza celokupnega socialnega organizma. Tak je torej v svoji notranjosti prvi in neposredni zunanji sovražnik naše države!

Dnevne novice.

— Skupinam JSZ — ki še niso posla-le razvidnih pol — javlja načelstvo, naj razvidne pole takoj določijo pisarni JSZ, sicer zapadejo podporo enega meseca. Red mora biti!

— **Za kršćansko prosveto med Hrvati.** V Zagrebu se je te dni dovršil dobro obiskan socialni tečaj za kmetsko (kršćansko) omladino.

— **Delo je ustavila predilnica za lan** in konopljo v Osijeku; brez dela je ostalo 250 delavcev in 4 uradniki. Dnevno je tovarna izdelala 1800 metrov platna.

— **Posebno bolnišnico za spolne bo-**lezni uredi v Belem gradu.

— **Schönbrunnski sprednji park** preide v last dunajske mestne občine.

— **Gorko vreme.** Te dni so imeli na Dunaju po 20° toplote in več, kljub temu, da je pihal močan veter.

— **Oropani grobovi.** Po dunajskih pokopališčih se je sodrga lotila nagrobnih spomenikov, iz katerih trgajo kovinaste table in okraske. Na tak način je bil te dni oplenjen tudi nagrobni spomenik dunajskega socialističnega poslanca Franca Schuhmeierja.

— **Zgodnje počitnice v Avstriji.** Temeljem zdravniških preiskav so dognali, da je na dunajskih šolah nad dve tretjini otrok potrebnih okrepitve. Na tisoče in tisoče dunajske dece je že odšlo v inozemstvo, kjer so jo razni narodi človekoljubno vzeli pod streho. Ostalo je doma še 16.000 oslabeledih otrok, ki jih pošlje občina sedaj na deželo. Da dobi zanje prostora v šolah, se bodo začele letos velike počitnice že 15. junija; v dunajskih šolah, ki so malone izpraznjene, bi se nadaljnji pouk istotako ne izplačal.

— **Marijonetno gledališče v Zagrebu** se je otvorilo te dni na pobudo slikarja Babića. Za prvo predstavo je napisal D. Domjanić igró »Peterček Kerempah in pametni osel« v kajkavskem narečju. Rezanje silhuet so oskrbele učenske zagrebske »Umetniške šole«, recitali so pa igralci in učenci »Dramatične šole«. Za prihodnje dni je na programu Maeterlinckov »Tentažil« in Nazorova »Pravljica«; kasneje pridejo na vrsto opere in politične drame.

— **Opazovalnica za jetične** so s 1. aprilom t. l. ustanovili v deželni bolnišnici v Gradcu. Namen opazovalnice je, natančno dognati, da-li je za posameznega jetičnega bolnika zdravljenje v zdraviliščih Hörgas in Enzenbach primerno ali ne.

Ljubljanske novice.

lj Člani in članice »Društva zasebnega uradništva Slovenije« se vabijo na redni občni zbor krajevne skupine Ljubljana, ki se vrši v sredo, dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v verandi hotela »Union«! Točna udeležba dolžnost!

lj **Zanimkost pri pokrivanju strehe.** Vajenec tesarskega mojstra Franca Martinca je padel s strehe in se poškodoval. Okrajno sodišče, katero je o zadevi sodilo, ker vajenec ni bil privezan, ko se je streha pokrivala, je Martinca oprostilo, češ, da take nemarnosti kaznuje politična oblast. Državno pravdnstvo je vložilo proti oprostilni sodbi pritožbo, o kateri je vzklicni senat ljubljanskega deželnega sodišča pod predsedstvom g. dvornega svetnika Regallyja razsodil: Martinec je kriv, ker je pustil vajenca na strehi, ne da bi bil pravilno zavezan in se obsodi v 300 K denarne globe, oziroma na 3 dni zapora. Po obtožbečem priznanju je dognano, da je delal vajenec na strehi, ne da bi bil privezan, kakor je to predpisano za delo na strehah; deček je res padel s strehe in se poškodoval. Vsak človek, kateri ima zdrav razum, ve, da so zdaj strehe slabe in je nevarnost še večja, ker se med vojsko late niso zamenjavale. Izgovor Martinčev, da je že 12 let mojster in da ni nikdar pustil zavezavati delavcev na strehi, je le obteževalna okolščina, ker se toliko časa za predpise postave ni oziral. Res je, da se prestopki proti naredbi kaznujejo po politični oblasti, toda le v slučajih, kadar vsled nemarnosti ne nastane kaka poškodba, sodno se pa kaznuje po § 335. kaz. zak. nemarnost, če nastane kaka poškodba. Oprostilna sodba okrajnega sodišča v Ljubljani se je morala za to razveljaviti.

lj **Pomagalo je.** Te dni je »Večerni list« poročal, da se je na kolodvoru izgubila listnica in papirji, ki so za lastnika izredno važni. Sedaj so redarji našli za stojnicami na kolodvoru dotično listnico z vsemi listinami, samo denar si je tat pridržal kot nagrado za svoje »poštenje«.

lj **Ukradeni avtoplašči.** Anton Baudež je pripovedoval Ivanu Pobereju, da ve za avtoplaščice, katere hočeta dva vojaka prodati in naročil Pobereju, naj poišče za kakega kupca. Pri »6 birtu« so se sešli Baudež, Josip Schrödl in Ivan Poberej, od tam so šli k predilnici, kjer je Schrödl prevzel od Baudeža avtoplaščice in plačal zanje 3000 kron. Avtoplaščice so erarični.

lj **Star kaznenec zopet kradel.** Anton Žagar je januarja 1920 v Balkanu ukradel 8 litrov jeshove kisline. Žagar je že sedel enkrat radi ropa in posilstva 14 let v ječi, poleg te kazni je bil še šestkrat obsojen. Zaradi tatvine pri »Balkanu« je obsodilo deželno sodišče Žagarja v 6 mesecev težke ječe.

lj **Policaši ne prihajajo!** pravi dvorni svetnik Regally v razpravi proti Francu Likozarju, ki je grdo ozmerjal policijskega stražnika Ivana P., kateri ni prišel k razpravi. Nadsvetnik Vedernak: »Res je, policaji ne prihajajo vedno, kadar so vabljeni k razpravam.« Dvorni svetnik prvi državni pravdnik Bežek: »Se vidi, da med moštvo na policiji ni nekaj v redu!« Razprava se prekine in prične razprava proti

Antonu Japlju, h kateri je povabljen državni varnostni stražnik Vinko G. za prič, katerega zopet ni. Dvorni svetnik Regally gospodom sodnikom: Red se mora napraviti, če se bo še kak tak slučaj zgodil, prosim naznanite mi gal!

Razne novice.

r **Draginja na Dunaju.** Češki časopisi prinašajo sledeče jako zanimive podatke o »raju« v Nemški Avstriji, oziroma na Dunaju. Tam ima čevljarski pomočnik na leto plače 80.000 K, tedaj dvakrat več, kakor minister v stari Avstriji. Toda sedaj pride, zakaj je tako kraljevsko plačan! Zato, ker stane kilogram svinjskega mesa 250 kron, gos 3000 K, eno jajce 14 K, 1 kg jabolk 40—50 K, moška srajca 600 K, par nogavic 600 K, moška obleka 12.000 K, par podplatov 160 K, kravata 400 K, par rokavic 400 K, slamnik 1800 K itd.

r **Umor radi mesa.** Današnje dni kaj jasno osvetljuje dogodek, ki se je zgodil blizu Dunaja v preteklih dneh. Nekega posestnika so našli v svojem stanovanju ustreljenega. Storitci so bili ljudje, ki prihajajo z nahrbtniki iz mest in si nakupujejo živeža. Uropali so mu nekaj kilogramov suhega mesa in izginili.

r **Kako je nastalo ime »marmelada«?** Popularno je postalo to ime v zadnji vojski, ali znano je že jako dolgo. Nje korenina seže notri v stari vek. Stari Grki so imenovali neko vrsto jako sladkih jabolk »melimelon«. Ta beseda je prišla na Španjko in Portugalsko, ki so jo potvorili v »marmelo« ali »marmeli« in so tako imenovali prikuho iz sadja. V 18. stoletju najdemo besedo »marmelada« v francoskih spisih in pomeni raznovrstne čežane.

r **Trinajstletni dedič ogromnega premoženja.** Bivši baron Nikolaj Szemere, znani športnik in lastnik ene najboljših staj zavodnih konj, je umrl lansko leto na Dunaju in je zapustil velikansko premoženje. Za univerzalnega dediča je določil trinajstletnega dečka, ki je živel baje v bedi. Po zasebnih informacijah se je dognalo, da je imenovan deček njegov nezakonski sin, ki ga je imel z neko znano dunajsko subretko Floro Sidingovo, ki že daljšo dobo nikjer več ne nastopa.

Žalostna usoda Wilsonove hčerke. Kakor poroča »Chicago Tribune« je hči predsednika Wilsona, mis Marheta, izgubila glas. Mis Marheta se je zaradi krčne bolezni zdravila v Askvile, ali vsa zdravniška pomoč ni pomagala, da bi ji glas ohranila.

Kako deluje telefon. Neki gališki Jud je dvomil, če je res mogoče po telefonu govoriti s človekom v veliki oddaljenosti. Ko je bil nekad v velikem mestu, ga povabi znanec na poštni urad in mu reče, naj se sam prepriča o tem, kako deluje telefon. Jud sklene po telefonu poklicati svojo ženo, ki je živeła v kraju pet ur oddaljenem. »Halo, Sara!« — zakliče v aparat. V tem trenutku udari strela v telefonično žico in vrže Juda ob tla. »Au vaj!«, zavpije, »to je moja Sara, kako resnično živi!« Poznal je svojo ženo in njeno ročnost, če je kdaj dvomil o njenih besedah.

r **Tajnstven kip.** V indijskem oddelku londonskega »Viktoria and Albert Muzeja« se nahaja tajnstven kip proroka Budhe, ki prinese povsod, kamor pride nesrečo. Ta kip je našel l. 1835 v Birmi nek angleški kapitan ter ga spravil na ladjo, da ga prepelje na Angleško. V bližini angleške obale pa je nastal na ladji doma požar, ki ga niso mogli pogasiti dokler niso vrgli kip v morje, naker je požar sam prenehal. Nekaj dni za tem so našli kip angleški ribiči, kjer ga je potem lastnik zopet našel. Po smrti je daroval kapitan tajnstveni kip svoji hčeri, kateri je napravil tekem let mnogo nesreče. Služabniki kapitanove hčere so pripovedovali, da je kip vsako noč oživel ter odšel ven. Končno ga lastnica ni mogla več zadržati, zato ga je prodala omenjenemu muzeju. Sedaj pa je uprava muzeja tudi v skrbeh, da ne bi tajnstveni kip prinesel tudi muzejskim zbirkam nesrečo.

r **Brez katerih knjig ni mogoče živeti?** Ruski literarni vestnik je pozval v mesecu avgustu 1912. l. vse svoje bralce, da bi mu odgovorili na vprašanje: »Ako bi vam bil vzet stik s človeško družbo, katerih petih knjig bi ne mogli pogrešati?« Zanimanje za to vprašanje je bilo tedaj med rusoskim narodom precej veliko in je poslalo odgovor 3273 ljudi od vseh strani. Med onimi, kateri so vprašanje odgovorili, so bili zastopani vsi sloji: preprosti ljudje, delavci, muziki, profesorji, študentje, učeniki itd. Največ od vseh (2902 oseb) se je odločilo, da ne more živeti brez velikega naučnega slovarja. Na drugem mestu je bilo sv. pismo, katero je imelo 2886 oseb za najbolj potrebno knjigo, na tretjem mestu je bila Homerjeva Iliada z 2416 glasovi, na četrtem Dantejeva »Nebeška komedija« s 2325 glasovi. Čudno je, da je bila na petem mestu najpotrebnejša knjiga imenovana Brehmovo »Življenje živali«. Puškinova dela so dosegla samo 1027 glasov.

Nekdo pa je poslal odgovor, da ne potrebuje niti petih knjig, ampak bi mu bili dovolj trije zvezki Shakespeara.

r **Verska blaznost** se je pojavila v Falkenbergu pri Haleju na Nemškem. Posamezniki so tam ustanovili društvo »Po-božna sekta«. Seveda je tem ljudem zabranjeno, da se sestajajo v cerkvi. K njihovim sestankom — tako trdijo — prihajajo duše umrlih in mnoge žene trde, da so se sestale z dušami svojih mož. Število blaznežev raste dan za dnem in stanovalci v Falkenbergu so poklicali v pomoč oblasti.

r **Biedermajerski slog** se zopet povrača. Pri ureditvi stanovanj se zopet daje že dalj časa prednost nežni in tihi kulturi biedermajerskih časov. Sedaj se zdi, da je prešel ta okus na žensko obleko. Morda se povrača v nošnji ozkega pasu in krinoline.

r **Očinstvo bo sodilo.** V neki restavraciji je bila agazirana damska godba, ki jo je pa restavrater odslovil sredi seje. Načelnica godbe ga je tožila za odškodnino, a restavrater je plačilo odklonil, češ, da mu je s svojo godbo itak odganjala goste. Načelnica godbe pa trdi nasprotno in hoče privedi občinstvo za pričo. V to sredo je bila razprava preložena. Odločilo bo občinstvo, ki se bo izreklo o umetniških vrlinah omenjene godbe.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani naznanja, da šmarnice za leto 1920. ne bodo izšle, ker bi tiskarsko delo in vezava povzročilo prevelike stroške.

Na razpolago pa so še sledeče šmar-nice iz prejšnjih let:

Valentin Bernik, Marija in sv. maša, rdeča obreza 8 K.

Dr. Jožef Jerše, Lavretanske šmar-nice, rdeča obreza 8 K.

J. Godec, Devica verna, rdeča obreza 8 K.

Šmar-nice arskega župnika, rdeča obreza 8 K.

NAŠIM DRUŠTVOM IN SOMIŠLJENIKOM!

Ali ste že naročili

»NAŠA POTA«

I. in II. zvezek?

Naj ne bo med nami nikogar, ki ne prečita te zbirke! Socialno vprašanje postaja vsak dan silnejše in socialna borba vsak dan izrazitejša.

V dobi socialnih prevratov in krivih socialnih prerokov bo zbirka vsakemu dobrodošla ter mu bo zvest kašipot v vrtincu sedanjih dni.

Naroča se pri Slovenski kršćansko-socialni zvezi v Ljubljani. I. zvezek stane 4 K, II. 8 K, s poštnino 50 vin. več. Denar se mora poslati naprej.

Naše časopisje.

Dnevnik:

»Slovenec«, Ljubljana.
»Večerni list«, Ljubljana.
»Narodna politika«, Zagreb.
»Jugoslavija«, Sarajevo.
»Hrvatska obrana«, Osijek.
»Jadran«, Split.

Tedniki:

»Straža«, Maribor, dvakrat na teden.
»Slovenski gospodar«, Maribor.
»Domoljub«, Ljubljana.
»Mir«, Prevalje, Koroško.
»Murska straža«, Radgona.
»Novine«, Dolnj. Lendava, Prekmurje.
»Seljačke novine«, Zagreb.
»Narodna svijest«, Dubrovnik.
»Narodna sloboda«, Mostar.
»Radnička borba«, Zagreb.
»Jugoslovanski obrtnik«, Ljubljana, mesečnik.
»Christliche Volkszeitung«, Osijek.

Somišljeniki! V boju za kršćansko Jugoslavijo je časopisje najboljšo orožje. Širite ga!

Narodno gledališče.

Iz gledališke pisarne. Ker ostane operno gledališče za nedoločen čas zaprto, blagovolj vzeti p. n. občinstvo na znanje, da se denar za kupljene vstopnice za predstavo »Faust«, ki se je imela vršiti dne 9. t. m. in »Prodano nevesto«, ki se je imela vršiti dne 10. t. m. vrne pri dnevi blagajni opernega gledališča v sredo dne 14. t. m. od 10. do pol 1. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne.

Marijonetno gledališče.

Nedelja, 11. aprila: »Obuti maček«, ob 5. uri popoldne.
Torek, 13. aprila: »Obuti maček«, ob 5. uri popoldne.
Četrtek, 15. aprila: »Obuti maček«, ob 5. uri popoldne.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.